

Det Kongelige Kommunal- og Regionaldepartement
Postboks 8112 Dep
0032 Oslo

Deres ref: 05/1435-23 KEK

Vår ref: 005998/316

Dato: 14.09.2006

ENDRING I FORSKRIFTENE TEK OG SAK - HØRINGSUTTALELSE

ROM eiendom AS er utgått av det tidligere NSB BA Eiendom og har ansvar for utvikling av sentrale tomter frigitt fra jernbaneformål samt forvaltning av eiendomsmassen tilhørende nåværende NSB AS. På vegne av NSB AS koordinerer og besvarer vi også høringsuttalelser til plansaker som fremmes etter plan- og bygningsloven.

Vi viser til Deres oversendelse av 13.06.2006. Følgende kommentar er kun knyttet til punkt 3 i det foreliggende høringsforslaget, innføring av begrepet *universell utforming* i TEK.

Intensjonen bak endringsforslaget er iht pkt 3.2 "at byggverk skal utformes slik at mennesker kan bruke dem på en likestilt måte så langt det er mulig uten spesielle tilpasninger." Det er ikke en reell endring i kravspesifikasjoner, men kun en endring i ordlyden i visse av paragrafene i kap.10 om brukbarhet.

Først og fremst vil vi understreke at vi støtter intensjonen bak forslaget. Infrastruktur/knutepunkt er et av de tre områdene som Samferdselsdepartementet satser på i sitt tilgjengelighetsprogram (BRA), der universell utforming er et mål og en forutsetning for fremtidens samferdsel. For ROM eiendom AS, som eier av jernbanestasjoner og utvikler av stasjonsnære omgivelser, er det av største viktighet å ivareta universell utforming i våre planer og prosjekter. BRA-programmet følges opp i NSB/ROM, med bl a Gjøvik stasjon som pilotprosjekt.

Vi finner det positivt at begrepet universell utforming tas inn og benyttes konsekvent i forskriften. Begrepet innebærer at tilgjengeligheten for alle i våre bygde omgivelser sikres gjennom de *generelle* formsvar, ikke gjennom de *spesielle* tilrettelagte løsninger. Vi legger til grunn at det er et tilsvarende begrep som benyttes internasjonalt, ettersom internasjonal samordning av regelverket innenfor fagfeltet pågår sterkt både på EØS- og FN-nivå.

Det presiseres dog i oversendelsen at kravet om universell utforming gir rom for skjønn. Ulike løsninger vil kunne innfri kravet. Å finne én løsning som er den beste for alle grupper, kan av og til være umulig. Ulike grupper mennesker kan ha behov som står i direkte konflikt med hverandre. For samferdselssektoren er for eksempel gruppen med redusert mobilitet definert som rullestolbrukere, personer med lammelser, personer med redusert bevegelsesevne, personer med barn, personer med tung bagasje, eldre, gravide, synshemmede, blinde, personer med redusert hørsel, døve, personer med oppfattelsesproblemer, kortvokste, barn og allergikere (miljøutsatte). Men det er en forutsetning at man under planlegging og prosjektering har fokus på temaet – "en søken etter det beste til enhver tid".

Hjemmelen for skjønn finner vi i forslagets § 10-1 i "definisjonen" av universell utforming: "...likestilt måte så langt det er mulig...." Dette er en viktig fleksibilitet. Uten denne ville mange av de påfølgende paragrafer bli så rigide at de umulig kunne etterleves i praksis.

Ett eksempel er § 10-21. Svært mange typer byggverk omfattes her av kravet til *universell* utforming av atkomst. ROM eiendom finner at den fleksibiliteten som ligger i definisjonen i § 10-1, er en forutsetning for bruken av verbet "skal" i § 10-21. For eksempel i forbindelse med innganger

til småbutikker i eksisterende trange bysituasjoner kan det være svært vanskelig å få til en generell atkomstløsning som tilfredsstiller alles behov. Spesialløsninger må da være et akseptabelt svar.

Etter vårt syn er gjennomføring av universell utforming også i stor grad et spørsmål om kunnskap. Vi ser ofte at man ender opp med uhensiktmessige løsninger til tross for god vilje. Universell utforming krever spesialkompetanse både om behovsdefinering og løsningsmuligheter, relatert til den aktuelle plan- eller byggeoppgaven. Ett eksempel er orienterings- og navigeringssystemer for synshemmede, der ny teknologi stadig åpner nye muligheter. Spesielt en funksjonsrettet forskrift, som TEK blir i stadig sterkere grad, krever kunnskap for å tolkes og gjøres operativ i forhold til prosjekteringsoppgaven. Det er alt vesentlig at den rette kompetansen trekkes inn tidlig nok i plan- og prosjekteringsprosessene. Ikke minst er dette viktig for å unngå at kravet til brukbarhet og tilgjengelighet for alle må løses gjennom unødige fordyrende (nød-)løsninger i etterkant. Det kan være et spørsmål om ikke krav til kompetanse innenfor fagfeltet universell utforming bør formaliseres i sterkere grad enn i dag. Dette kunne for eksempel knyttes til forskriften SAK og godkjenningsordningen, analogt fagfeltet brann.

Regjeringens handlingsplan for økt tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne (Plan for universell utforming innen viktige samfunnsområder) bygger på fem prinsipper, blant annet sektoransvarsprinsippet og at Statens innsats skal være koordinert.

Miljøverndepartementet har det koordinerende ansvaret. Siden vi mangler tekniske krav og godkjente standarder for universell utforming og kompetansen er varierende hos byggherre, planlegger og myndighet, gir det en risiko i forhold til å nå Stortingets mål. Har eller kan Miljøverndepartementet gis en utvidet mulighet til evaluering/klagebehandling av planer og byggesaker innen området universell utforming?

Vennlig hilsen
ROM eiendom AS

Sissel Bjørkto
planutreder